

O ENTROIDO

MATERIAIS

Gráficos: Print Artist 8 Corrección: Alejandra Campo Penín Maquetación: Equipo A todo filispín!

 EQUIPO
DINAMIZACIÓN
LINGUA GALEGA

CEIP GALÁN OSEIRO - ARTEIXO

TEXTOS E ACTIVIDADES

O ENTROIDO	3
O ENTROIDO DO AVÓ	4
A MICAELA DE BUÑO	6
O DOMINGO GORDO.....	8
A ANTIGA FESTA DO ENTROIDO	10
OS CONTOS DA RATA LUÍSA.....	11
O FELO DE MACEDA	13
EU TAMÉN FUN PELIQUEIRO	15
O PELIQUEIRO	18
O DISFRACE DE BRUXA.....	21
IMOS DE FESTA!	23
OS CIGARRÓNS.....	25
O PELIQUEIRO	27
O PIRATA.....	27

DOUS XOGOS

O TRES EN RAIA.....	30
COMO ANDAMOS DE MEMORIA?	31

CARAUTAS

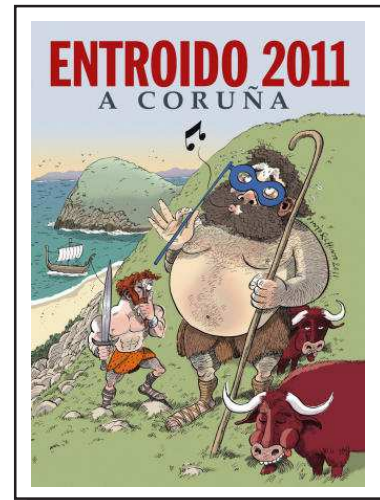
VINTE E CATRO CARAUTAS	32
------------------------------	----

O ENTROIDO

AARÓN HERMIDA , 4º C

O entroido é unha festa tradicional en Galicia. A xente disfrázase de moitas cousas. Hai disfraces de choqueiros, que son os feitos na casa. Algúns choqueiros usan anteface para que non os recoñezan. A comida típica é o cocido, as filloas, as orellas e as rosquillas.

QUE SABES DO ENTROIDO?

1.- Completa con vogais.

Festa tradicional de Galicia.

N T R   D

Tipo de disfrace feito na casa.

C H Q   R

Úsano algúns choqueiros para que non os recoñezan

N T F C

Comida típica do entroido.

F L L   S

O ENTROIDO DO AVÓ

LYDIA SÁNCHEZ , 4º C

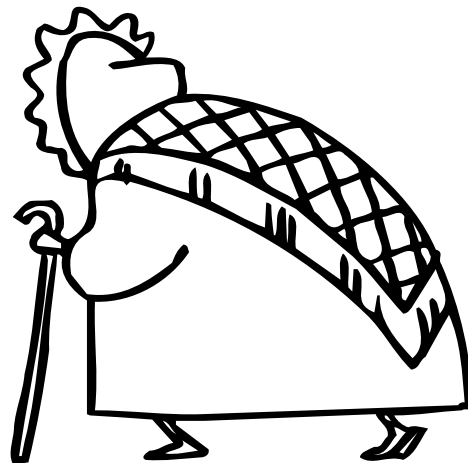
Un ano no que non me lembro cal, presenteime na casa dos avós para ir á festa do entroido co meu disfrace de gato,

O avó díxome:

-Para aí, que vou polo meu disfrace!

Tardou un cacho e cando voltou non entendía nada: o avó non era o avó. Era a avoa pero con bigotes e as barbas do avó.

A miña nai escachaba coa risa e eu non sabía se ía á festa do entroido co avó ou coa avoa.

COMO FOI O ENTROIDO DO AVÓ?

1.- En que ano pasou a historia que se narra?

2.- De que ía ir disfrazada a protagonista?

3.- En que era diferente o avó disfrazado da avoa?

4.- Que lle pasou a nai cando viu ao avó disfrazado?

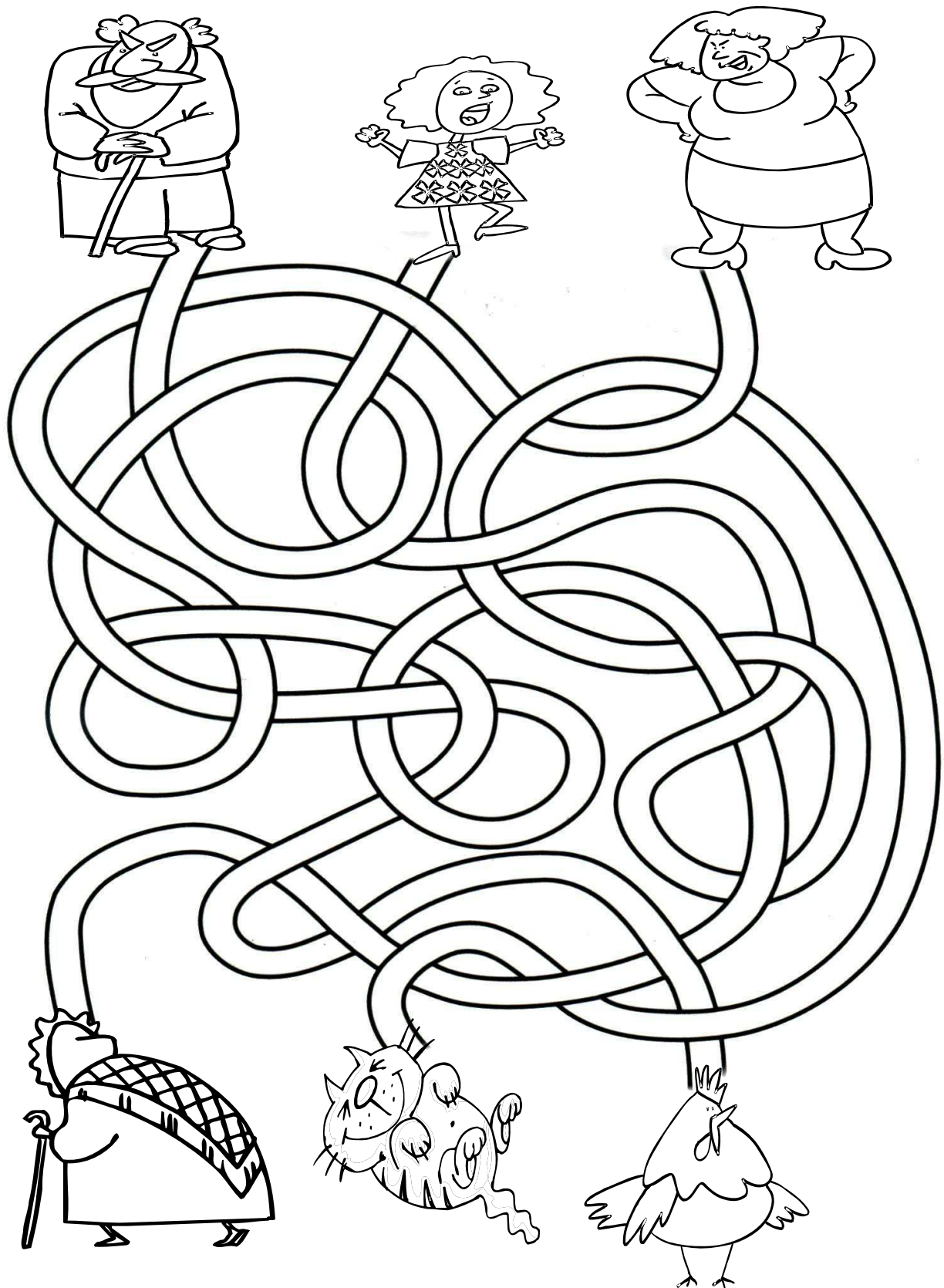
5.- E que lle pasaba á protagonista despois de ver ao avó?

O LABIRINTO DO AVÓ

2.- De que van disfrazados os protagonistas do conto? Pinta cada camiño dunha cor diferente.

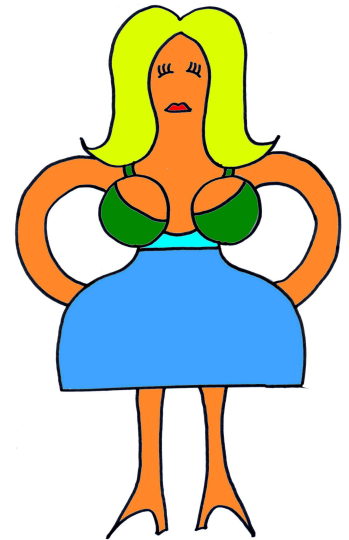
A MICAELA DE BUÑO

LAURA VERDES , 4º B

No entroido en Buño, A Coruña, onde vive o meu avó e a miña avoa fan unha festa onde comen, beben e os nenos, as nenas e os maiores disfrázanse e bailan e cantan.

Ao final da festa queiman a Micaela, unha boneca xigante.

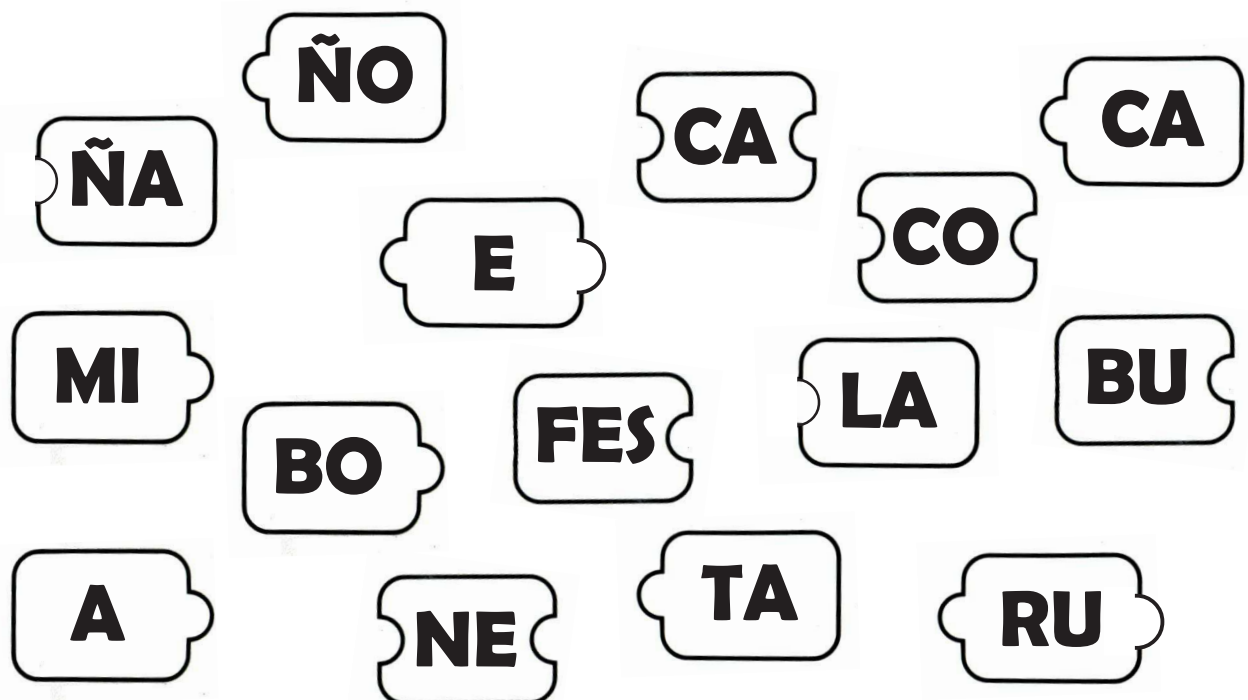
E así remata a famosa festa da Micaela de Buño.

MI...CA...E...LA

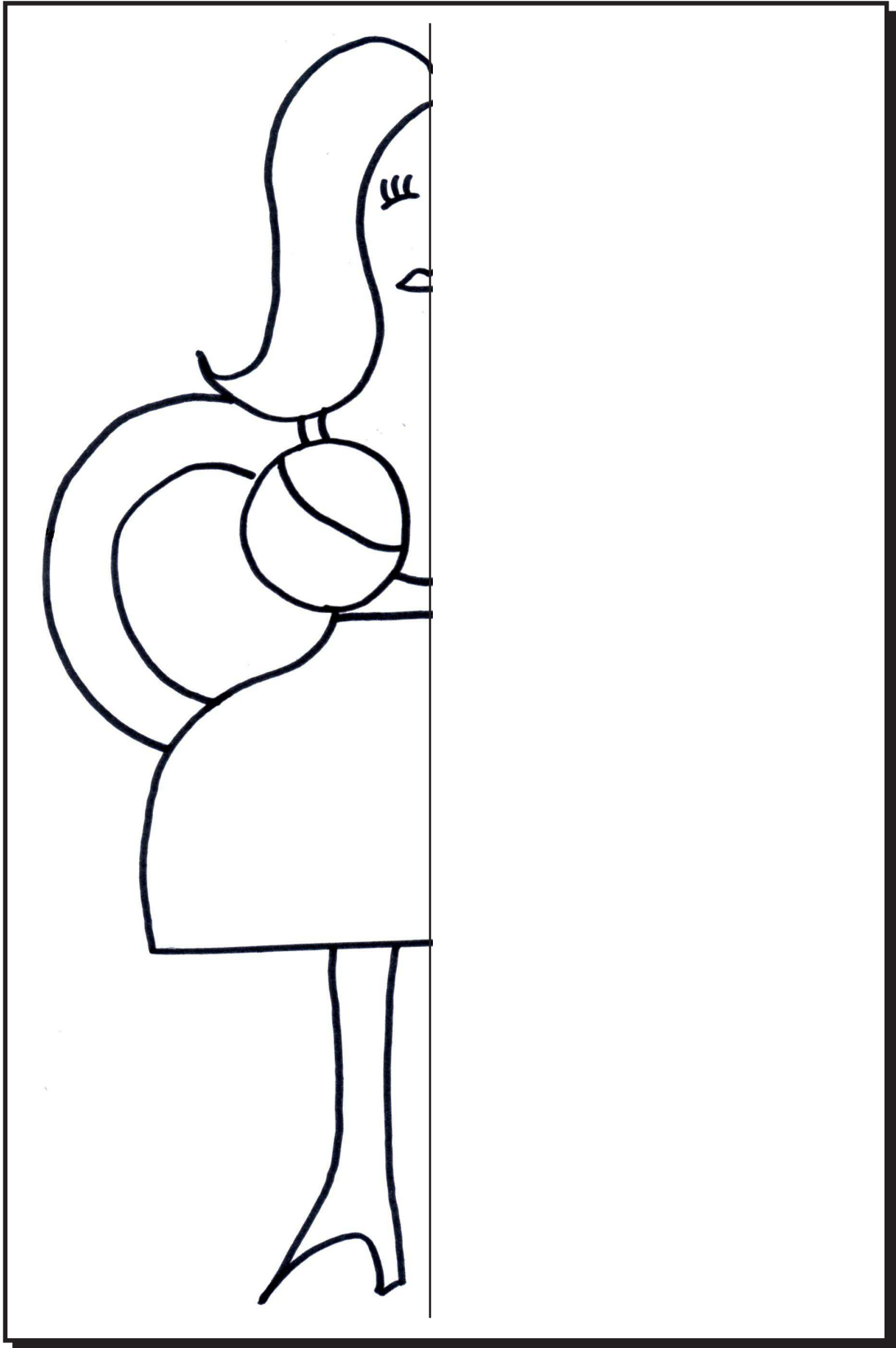
1.- Busca, une e pinta da mesma cor as cinco palabras que teñen que ver co texto.

MICAELA BUÑO A CORUÑA BONECA FESTA

QUE LLE FALTA Á MICAELA?

2.- Completa o debuxo da Micaela de Buño e pintaa.

A vila dos meus avós chámase Viana do Bolo.

Todos os domingos de entroido celébrase a Festa da Androlla. A xente sae a tocar nos foliós, cos bombos e coas aixadas, facendo diferentes ritmos.

A figura principal do entroido son os boteiros. Levan unhas carautas e unha pantalla xigante de papel de seda de moitas cores. O seu traxe leva lazos fruncidos de cores e chocas colgadas no cinto.

Todos os nenos da vila pasámolo xenial tocando e bailando.

Ao final comemos a androlla con grelos, patacas, sopa, costelas e biscoitos.

BOTEIROS, ANDROLLA, VIANA...

1.- En que localidade se celebra a Festa da Androlla?

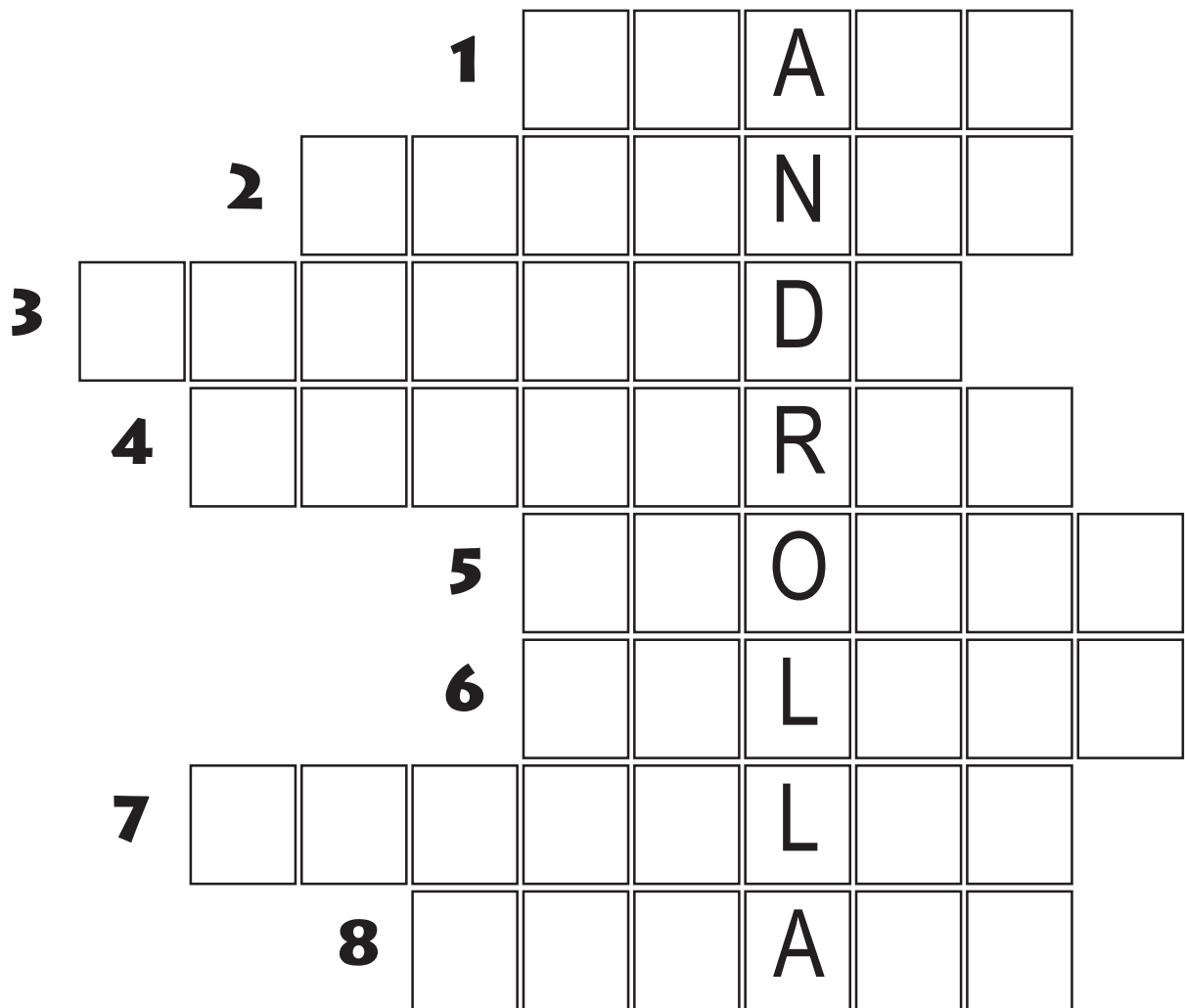
2.- Cal é a figura principal do entroido de Viana do Bolo?

3.- Con que se come a androlla?

O ENCRUCILLADO DA ANDROLLA

HORIZONTAIS

- 1.- Localidade ourensá onde se celebra o Domingo Gordo.
- 2.- Día da semana no que se celebra a Festa da Androlla.
- 3.- Festa popular galega.
- 4.- Figura principal do entroido de Viana do Bolo.
- 5.- Instrumentos que levan os boteiros colgados do cinto.
- 6.- Reunión de moita xente na que se toca o bombo, as aixadas...
- 7.- Aparello que levan nas cabezas os boteiros e que está feito de papel de seda de moitas cores.
- 8.- Ferramenta que se usa no foli3n para facer ruído.

1.- VIANA 2.- DOMINGO 3.- ENTROIDO 4.- BOTEIROS
5.- CHOCHAS 6.- FOLI3N 7.- PANTALLA 8.- AIXADA

A ANTIGA FESTA DO ENTROIDO

ANDREA BARREIRO , 4º A

A miña avoa Maru, de pequena, vivía nunha aldea chamada Suevos, en Arteixo.

Ela contoume que na festa do entroido os nenos e nenas disfrazábanse de choqueiros, coa cara tapada e cun pau na man.

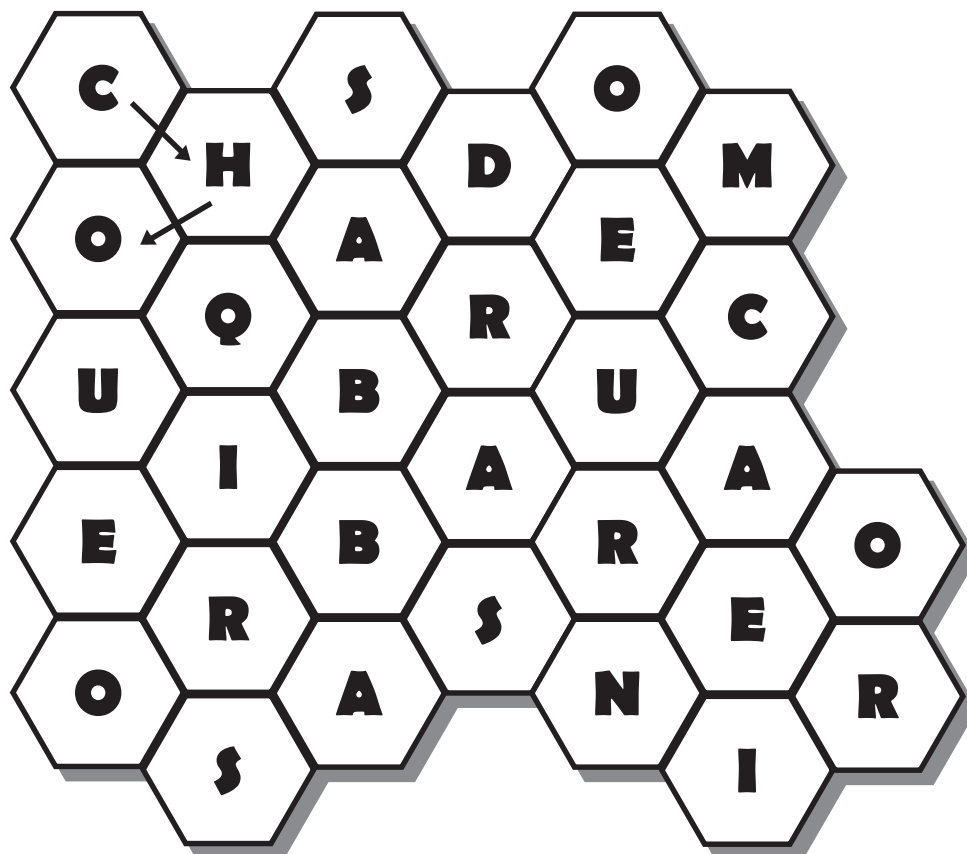
Ían polos camiños asustando á xente que lles gritaban: «Choqueiros, as barbas do meu carneiro!» e os choqueiros corrían detrás deles co pau na man para asustalos.

Tamén petaban nas casas para que lles deran unha filloa ou unha orella.

A ANTIGA FESTA DO ENTROIDO

Localiza e une con frechas as letras coa frase que lle dicían os veciños de Suevos aos choqueiros.

OS CONTOS DA RATA LUÍSA

MON DAPORTA PADÍN

Achégase o entroido e na casa dos ratos case é obriga iren disfrazados.

E para teren traballo adiantado os nenos xa teñen o disfraz pensado.

Un quere o de pirata, outro de pallaso e o outro quere, un disfraz de mago.

Roxelio e Luis gárdano en segredo, queren sorprenden ata os seus nenos.

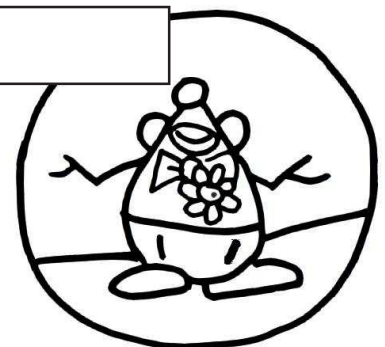
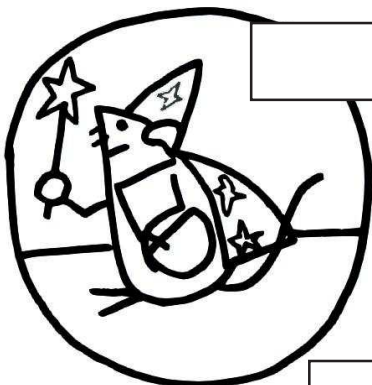

MON DAPORTA, «OS CONTOS DA RATA LUÍSA. ENTROIDO»
EDITORIAL A NOSA TERRA

DE QUE VAN?

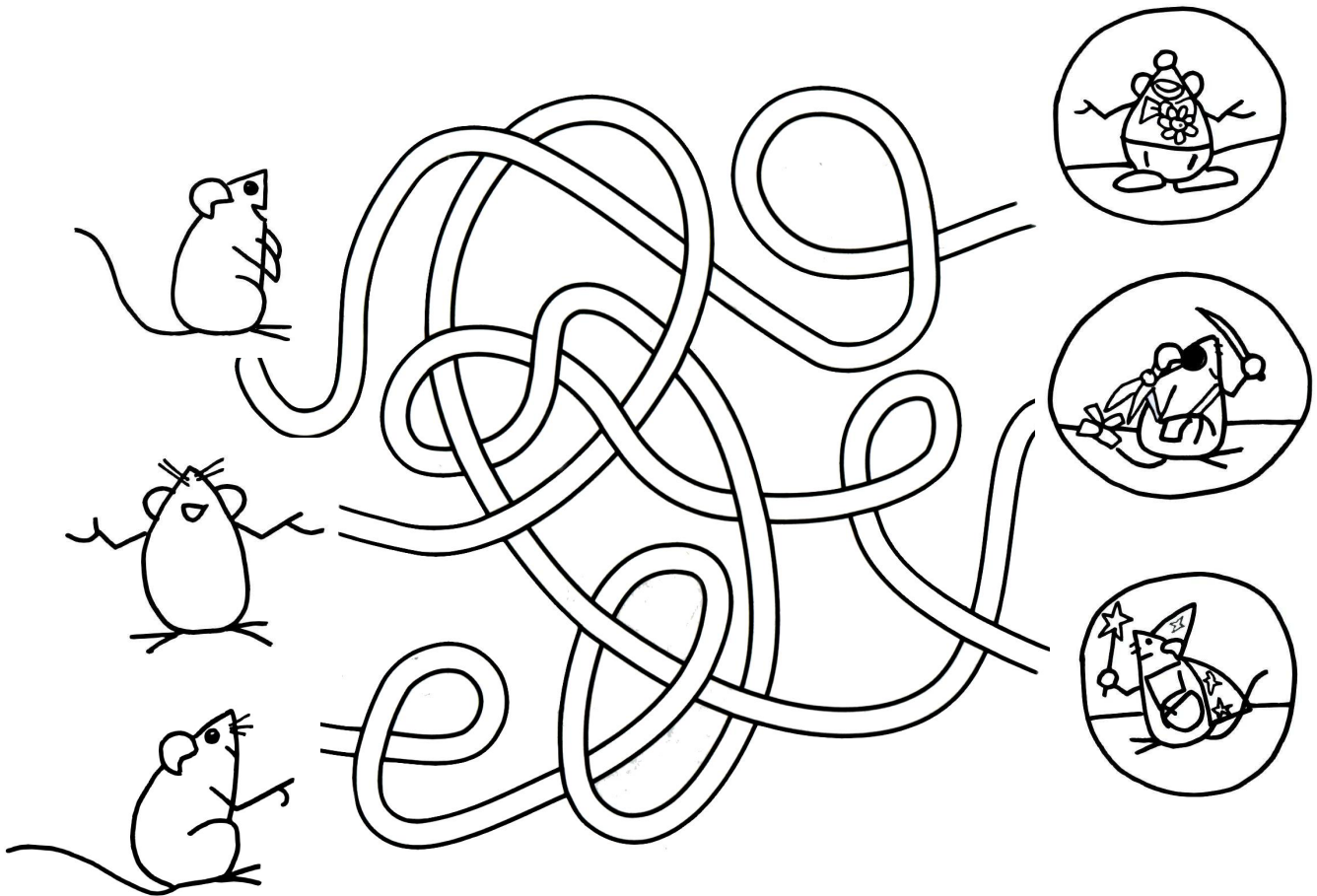
Colócalle o nome a cada disfraz e colorea.

PALLASO PIRATA MAGO

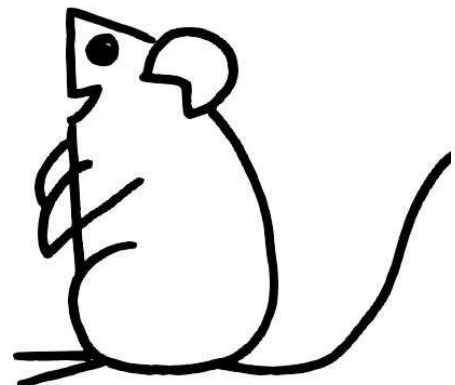
○ LABIRINTO DOS RATIÑOS

Averigua o camiño que ten que seguir cada ratiño da Rata Luísa para chegar ao seu disfraz. Colorea.

DISFRAZÁMOLOS?

Facémoslle un disfraz a cada un dos ratiños?

O FELO DE MACEDA

JORGE FERNÁNDEZ CARBALLO

O felo, personaxe tradicional do entroido de Maceda, ten a súa orixe na Serra de San Mamede e dise que eran cobradores de impostos do conde de Maceda, aínda que a orixe certa non se coñece.

O felo non é un disfrace. É un sentimento. A súa indumentaria está composta por: medias negras, camisa branca, pantalón curto con perillos brancos, unha colcha de diferentes cores envolta na cintura a modo de faixa, gravata, colares de perlas, chaquetiña, calcetíns brancos enriba das medias, botas de fol, cinco chocas na cintura penduradas dun cinto de coiro, un caxato e a carauta: a peza máis importante do traxe, de dentamía retranqueira e barba de pel de coello luce na súa mitra animais autóctonos do Val do Medo.

O felo percorre a corga da Serra de San Mamede de aldea en aldea, facéndose sentir coas súas chocas e aturuxos.

O felo impón o seu respecto e é unha figura amada pero tamén temida. Saen o sábado e domingo de entroido pero podédelos atopar polas aldeas e pola vila a partires do un de xaneiro.

QUE PALABRAS ESTÁN DE MÁIS?

Arrodea os nomes das prendas e obxectos que compoñen a indumentaria dun felo e risca as cinco que non pertencen.

ABRIGO   GRAVATA   ANTEOLLOS   CHOCAS   FAIXA
CALCETÍNS   MEDIAS   BAÑADOR   COLCHA   CHAQUETIÑA
CASCO   CINTO   CARAUTA   CAXATO   ANORAK   BOTAS

A INDUMENTARIA DO FELO

Coloca cada nome do recadro onde lle corresponda.

MEDIAS CAXATO PERILLOS CARAUTA COLARES CALCETÍNS

A SOPA DE LETRAS

Localiza as seis palabras relacionadas cos felos de Maceda.

FAIXA
CHOCAS
MEDIAS
PERILLOS
CAXATO
CARAUTA

C	A	R	A	U	T	A	R	P
C	H	O	C	A	S	L	O	E
Q	G	T	P	B	L	M	E	R
Ñ	F	A	I	X	A	E	R	I
D	T	Z	E	R	B	D	V	L
E	L	Q	V	L	S	I	U	L
Z	U	H	C	A	X	A	T	O
T	D	Q	Ñ	S	P	S	F	S
G	R	E	O	H	T	L	Q	P

Ía frío. Un vento seco, cortante coma gume de navalla afiada, ameazaba Laza, a aldea agochada entre as serras do Invernadoiro.

A praza da Picota bulía en estrondo de festa, coma se a ninguén lle importasen tan baixas temperaturas ou coma se aquela alegría febril do Entroido fixese esquecer a inverniá atroz que cada ano vivía o interior de Ourense.

Toda aquela xente viñera correr o Entroido. E o Entroido comezaba.

Primeiro foi un compasado boureo de chocas; logo, a bafarada multicolor das máscaras anegando as rúas.

-Como sopra o vento do Invernadoiro! Corta que afeitada! -falou meu tío.

-Con este frío, non sei se virán moitos correr o Entroido! -respondeu a tía Balbina.

-No Entroido ao frío escorréntao a alegría da festa -respondeu a avoa.

A avoa disfrazada de campesiña e co seu carro tirado por unha xugada de vacas, ofrecíalle bica a todo o mundo.

-Moito lle gustan esas parvadas! -falou miña nai.

-Non son parvadas! -dixo miña tía-. Son costumes que se conservan en Laza dende tempos ancestrais.

-Si, manifestacións nas que asoma a besta apocalíptica, o monstro que todos levamos dentro -replicou meu curmán, que sabía moitas cousas do Entroido porque llas explicaban no colexio.

Pero miña nai non parecía moi convencida. Ela sentía o Entroido coma unha obriga, a súa pequena contribución á aldea onde nacera, pero nin Laza nin as súas festas lle gustaban.

-Bica, bica, para fartar a pelica! -repartía a avoa dende o carro.

A bica estaba moi boa: fixerámola ela e mais eu a véspera, con fariña de trigo, ovos, leite e azucre.

OS PELIQUEIROS DE LAZA

1.- Onde está agochada a vila de Laza?

2.- En que praza de Laza se celebraba a festa do Entroido?

3.- Que repartía a avoa disfrazada de campesiña?

4.- Arrodea catro ingredientes que leva a bica.

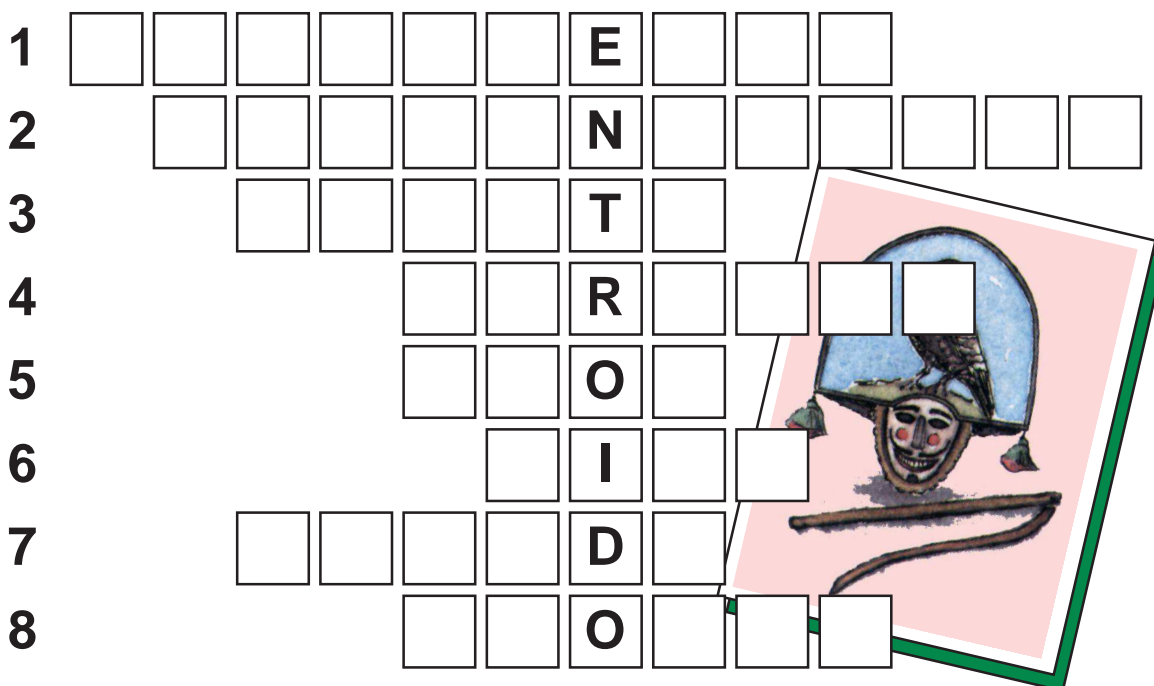
LARANXAS FARIÑA DE TRIGO NOCES MEL AZUCRE
OVOS VIÑO DOCE PASAS IOGUR LEITE AMÉNDOSAS

A MÁSCARA DO PELIQUEIRO

A máscara do peliqueiro está feita de madeira de bidueira e a «mitra», a pantalla superior, é normalmente de aluminio, para que pese menos e vai adornada con debuxos de animais.

Serás quen de crear a túa propia máscara?

HORIZONTALS

- 1.- Máscara con traxe feito de pelicas que sae polo Entroido na vila ourensá de Laza.
- 2.- Serras montañosas nas que está agochada Laza.
- 3.- Praza de Laza onde se celebra o Entroido.
- 4.- Provincia galega na que saen polo entroido os peliqueiros.
- 5.- (*En plural*) Un dos ingredientes da bica.
- 6.- Bola redonda de fariña de trigo, ovos, manteiga e azucre, típica da provincia de Ourense.
- 7.- Parella de animais que serven de tiro a un carro.
- 8.- Campás que levan os peliqueiros no tempo do Entroido e que producen un compasado boureo.

1.- PELIQUEIRO 2.- INVERNADOIRO 3.- PICOTA 4.- OURENSE
 5.- OVOS 6.- BICA 7.- XUGADA 8.- CHOCAS

A figura central de todo o Entroido é a máscara. A máis antiga en Galicia é a do peliqueiro. Esta máscara consiste basicamente nunha vestimenta vistosa e charramanguera e nunha careta.

O traxe está composto por unha camisa branca, unha gravata vermella, unha chaqueta curta de seda con xarreteiras e chea de galóns dourados e prateados, e un pantalón curto -ata os xeonllos- con dúas tiras de encaixe. Na cintura leva unha faixa de cuarta e media de ancho e un cinto no que van penduradas as chocas ou chocallos, que teñen un son moi característico. A careta, coloreada, leva cosida pola parte de atrás unha pel de raposo, año, can ou galo. No pescozo átase un pano de seda. As pernas cóbrense con medias, cinguidas con rechamantes ligas, e os zapatos son negros e aguzados. O peliqueiro leva unha especie de látego co que malla a todos os que atopa no camiño.

ÁN XELA GRACIÁN, «EU TAMÉN FUN PELIQUEIRO EN LAZA»
EDITORIAL EVEREST GALICIA

COMO SON?

Relaciona cada prenda do peliqueiro coas súas características.

CAMISA

GARAVATA

CHAQUETA

PANTALÓN

FAIXA

ZAPATOS

VERMELLA

NEGROS E AGUZADOS

DE CUARTA E MEDIA

BRANCA

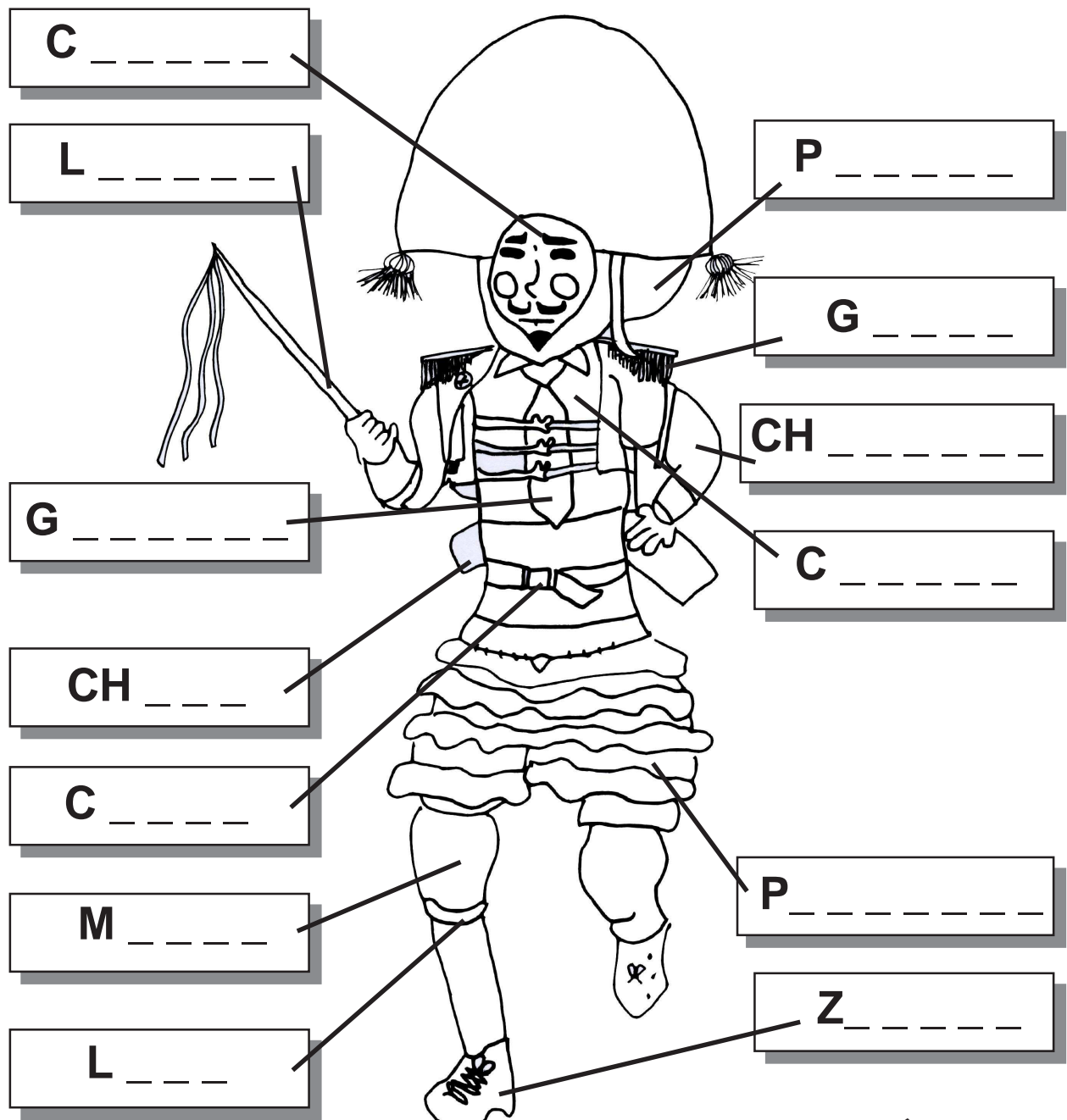
CURTA DE SEDA

CURTO

Coloca o nome de cada unha das partes do traxe do peliqueiro e colorea o debuxo seguindo o texto de Ánxela Gracián que aparece na páxina anterior.

CAMISA	LIGA	CARETA	CHAQUETA	GALÓN
GRAVATA	ZAPATO	MEDIA	CINTO	CHOCA
PELICA	LÁTEGO	PANTALÓN		

DEBUXO: MARÍA GALLEGO

O DISFRACE DE BRUXA

EQUIPO A TODO FILISPIN!

Antía levaba toda a semana buscando un disfrace de bruxa. Tiña que actuar no festival do colexio e non atopaba unha vasoira vella nin un nariz longo.

Por fin recibiu unha chamada a noite anterior ao desfile. A súa avoa atopara no faiado a vasoira coa que espantara, hai moitos anos, aos ratos peludos que apareceran pola casa. Agora o problema era atopar un nariz. Onde o podería conseguir? A solución deulla seu pai: baleirar unha cenoria e colocarlle unha goma. Xa podía durmir tranquila. O seu disfrace de bruxa, por fin, estaba completo e listo para o desfile do colexio.

1.- Cal é o nome da protagonista do conto?

2.- De que se ía disfrazar?

3.- Onde ía actuar?

4.- Que dúas cousas lle faltaban para o disfrace de bruxa?

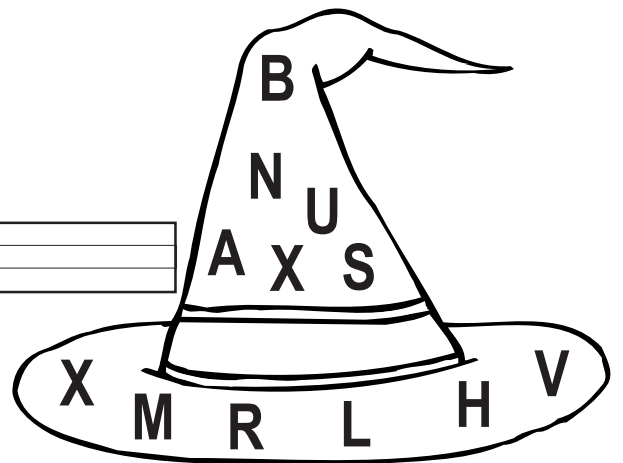
5.- Onde atopou a vasoira que lle faltaba?

6.- Localiza neste sombreiro as letras que forman o nome do disfraz de Antía. Completa a frase.

Antía disfrazouse de...

7.- Colorea os obxectos que pode levar un disfraz de bruxa.

IMOS DE FESTA!

EQUIPO A TODO FILISPIN!

Cando cumpliu os sete anos, Carolina só tiña unha ilusión: facer unha festa de disfraces o luns de entroido e invitar a todos os seus amigos.

Invitaría a Alberte, o que come coma un lobo e está gordo coma un pipote e tamén invitaría a Lois, que come coma un pito e está delgado coma un fío.

Tamén invitaría a Uxía que é delicada coma un pirixel e sempre está metida no médico e, como non, invitaría a Cibrán, que é calado coma un peto.

Así que con todos eles artellou Carolina unha festa das de sete estalos: houbo disfraces de raíña, de meiga, de indio, de demo, de pallaso e de... oso, que foi do que se disfrazou Carolina e ía guapa coma unha rosa. De merenda puxeron bocatas de nocilla e pizza con anchoas e de beber Coca-Cola sen cafeína e auga da billa.

A verdade é que o pasaron moi ben e quedaron xa citados para o vindeiro luns de entroido no que Carolina cumprirá os oito anos.

1.- Localiza e escribe o nome dos cinco protagonista do conto.

CAROLINA	ALBERTE	UXÍO	ROI	BRANDÁN
CIBRÁN	CARME	TAREIXA	ANTÓN	
UXÍA	XOSÉ	SABELA	LOIS	XACOBÉ
				ADRÍAN

2.- Une cada nome coa súa característica e completa.

Alberte ■	■ delicada coma un pirixel.
Uxía ■	■ gordo coma un pipote.
Lois ■	■ calado coma un peto.
Cibrán ■	■ guapa coma unha rosa.
Carolina ■	■ delgado coma un fío.

Alberte é

3.- Colorea o disfrace que levou Carolina á festa.

ENTROIDO de VERÍN

DO 20 DE FEBREIRO AO 9 DE MARZO
2014

A FESTA DOS CIGARRÓNS

OS CIGARRÓNS

EQUIPO A TODO FILISPIN!

A máscara máis popular da vila ourensá de Verín é o cigarrón. Esta máscara ten unha carauta de pau, cunhas cellas moi grandes, un enorme bigote, unhas meixelas rosadas, un gran sorriso cínico cos dentes á vista e barba falsa.

Toda a máscara vai unida a unha pantalla cun debuxo dun animal ou dunha planta, aínda que tamén se pode represen-

tar o sol e a lúa.

Na cintura leva prendidas seis grandes chocas ou chocallos de cobre que o cigarrón non deixa de bater facendo un ruído moi característico. Ah! e ademais leva un látigo co que vai zoscando a todo o que se lle pon por diante.

1.- Indica as características de cada unha das partes da súa carauta.

falsa   rosadas   moi grandes   enorme   cínico   de pau

CARAUTA

SORRISO

CELLAS

BARBA

MEIXELAS

BIGOTE

2.- Con que dous nomes se coñecen as campaiñas que levan os cigarróns enganchadas á cintura?

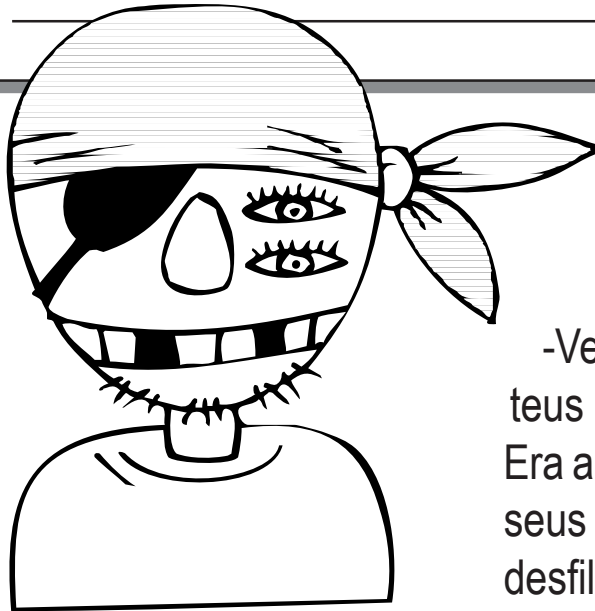

3.- Que fan os cigarróns co látego que levan cando saen polas rúas?

4.- Observa o cartel e contesta. En que localidade saen durante o entroido os cigarróns?

5.- En que días se celebrou o entroido en Verín do ano 2014?

6.- Lembra o texto dos cigarróns e completa e colorea este debuxo.

EQUIPO A TODO FILISPIN!

-Veña, veña, Roi, que xa chegaron os teus amigos -avisouno a nai.

Era a primeira vez que Roi ía participar cos seus amigos Brais, Sabela e Martiño no desfile que cada ano se celebraba no Curro da Praza, coincidindo co martes de

entroido.

Este ano viña unha comparsa de Noia e un grupo de gaiteros «Os Fe de Capesta» que ían animar o baile que se celebraría ao remate do desfile. Roi tiña moitas esperanzas de gañar algún dos premios que daba o Concello. O seu disface era ben chulo! Un pirata con tres ollos!.

Cando os catro amigos chegaron ao Curro xa estaba toda a rapazada disposta para desfilarse seguindo aos gaiteros. Había de todo: fadas, leóns, ananos, xigantes, pallasos, domadores, vaqueiros, indios, superheroes... unha chea de xente disposta a pasalo ben.

Toñito, o tendeiro, lanzoulles uns caramelos á rapañota. Xenoveva, a do bar, invitou a todos a mollar a palleta de balde con refrescos e auga mineral.

Pero o mellor do día estaba por chegar. Roi gañou o primeiro premio do concurso: un porquiño! Chegou á súa casa alegre coma unha gaita nas festas. Foi un martes de entroido que Roi non esquecería en moito tempo.

1.- Con que tres amigos ía ir Roi ao desfile do martes de entroido?

2.- Como se chamaba o grupo de gaiteros que ían animar o baile?

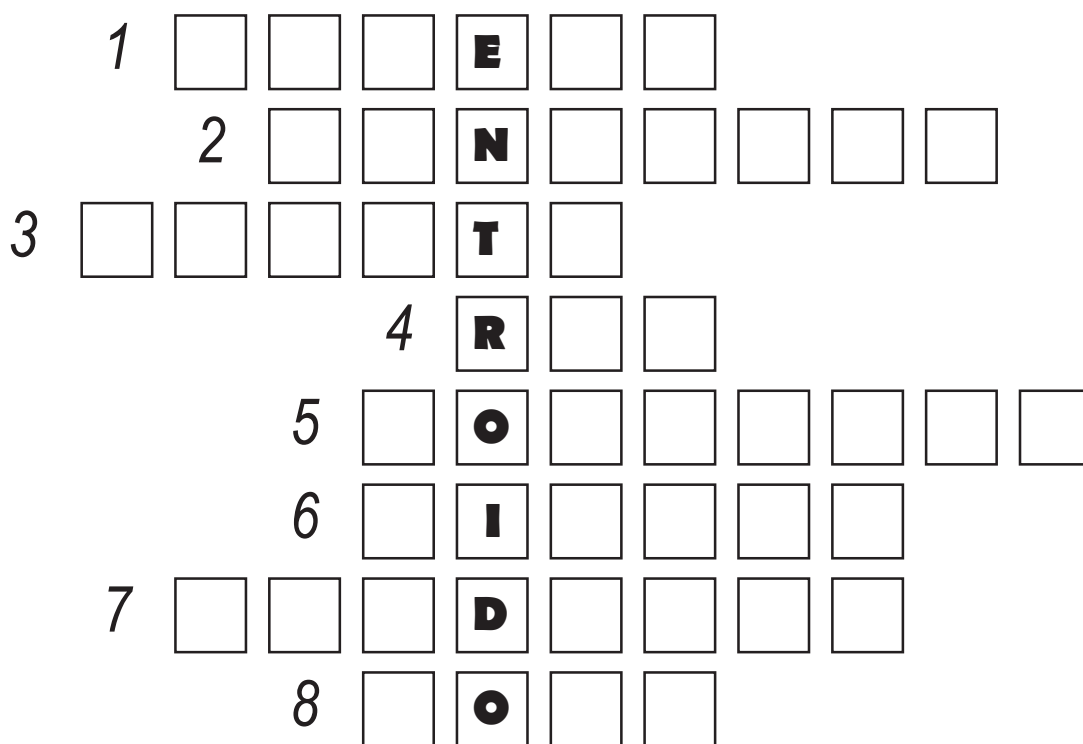

3.- De que ía disfrazado Roi?

4.- Que fixo Toñito, o tendeiro?

5.- E que deixou Xenoveva, a do bar?

○ ENCRUCILLADO

1.- SABELA 2.- CONCELLO 3.- TOÑITO 4.- ROI
5.- PORQUIÑO 6.- PIRATA 7.- TENDEIRO 8.- NOIA

HORIZONTAIS

- 1.- Nome dunha das amigas de Roi.
- 2.- O que daba os premios no concurso de disfraces.
- 3.- Nome do tendeiro que lanzou caramelos a rapañota.
- 4.- O protagonista do conto.
- 5.- Premio que levou Roi polo seu disface.
- 6.- Disface de Roi.
- 7.- Traballo que tiña Toñito, o dos caramelos.
- 8.- Lugar de onde viña a comparsa para animar o baile.

7.- Localiza o erro nas seguintes frases e corríxeas.

Era a última vez que Roi participaba no desfile.

Toñito, o boticario, lanzoulles caramelos á rapañota.

Roi gañou o primeiro premio: un galo de curral!

8.- Arrodea o significado de «**mollar a palleta**».

MOLLARSE   BEBER   COMER   CANTAR

9.- Ordena estas frases do conto.

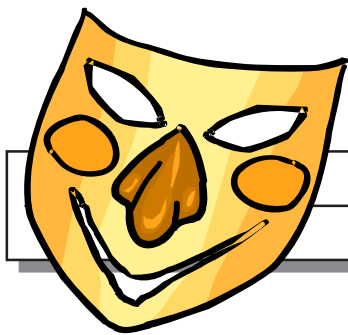
Cando os catro amigos chegaron ao Curro xa estaba toda a rapazada disposta para desfilar seguindo aos gaiteros.

Roi gañou o primeiro premio do concurso: un porquiño!

Era a primeira vez que Roi ía participar cos seus amigos Brais, Sabela e Martiño no desfile.

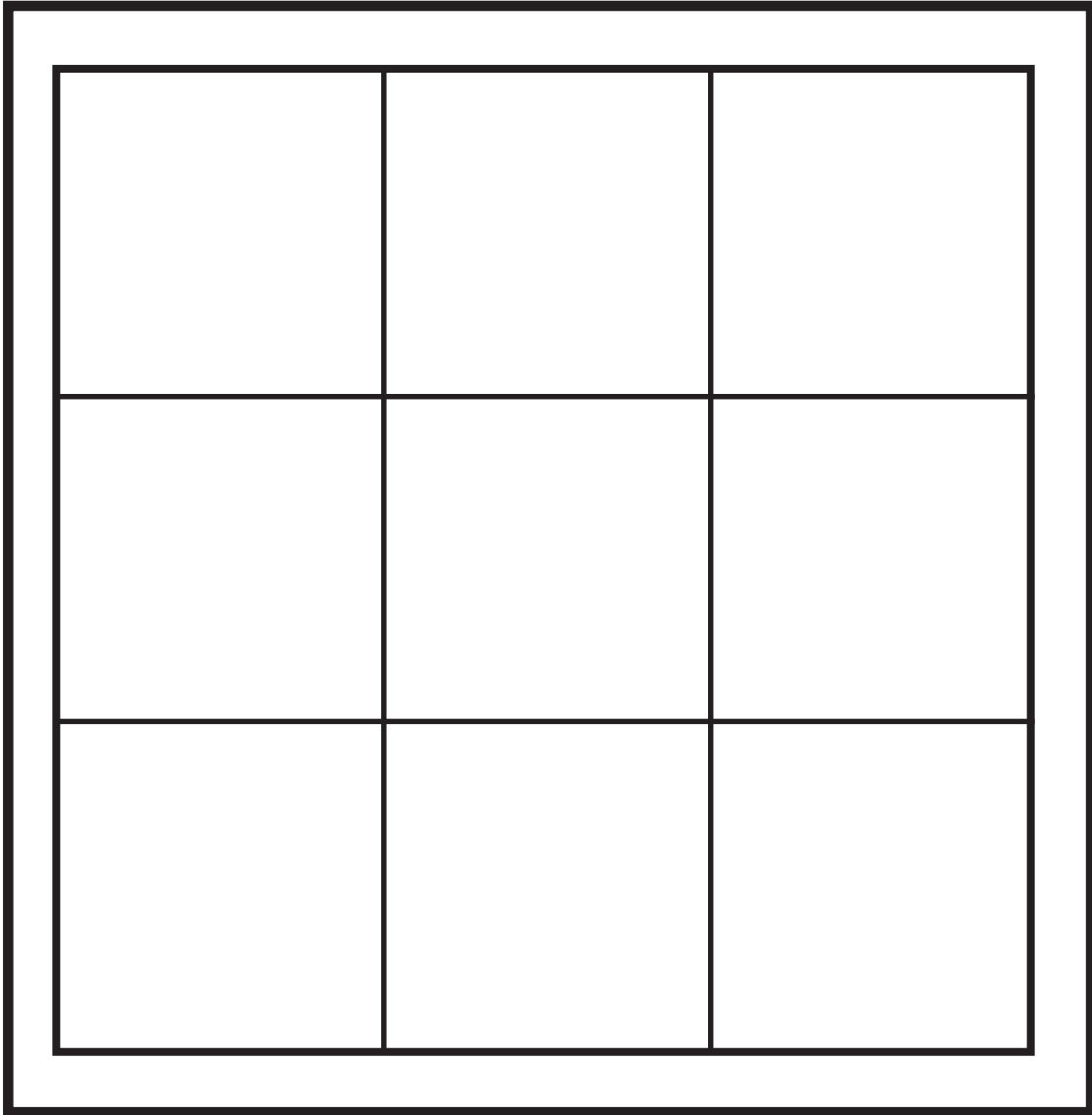

DOUS XOGOS

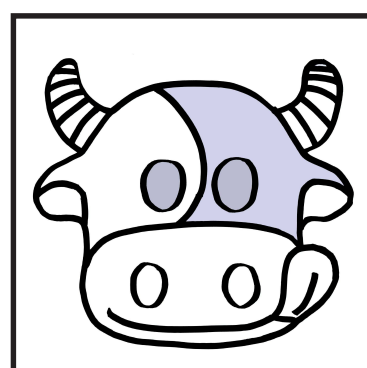
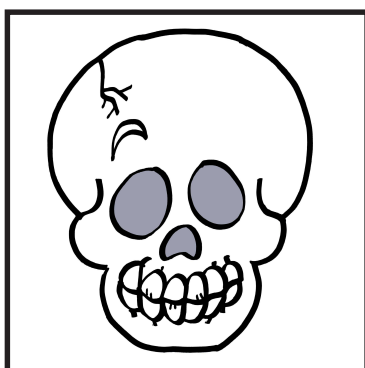
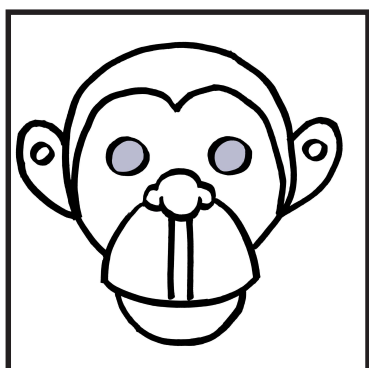
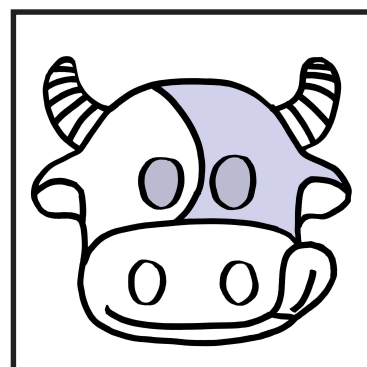
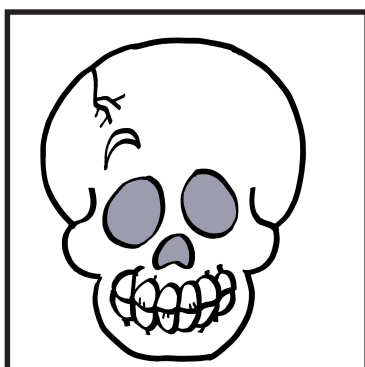
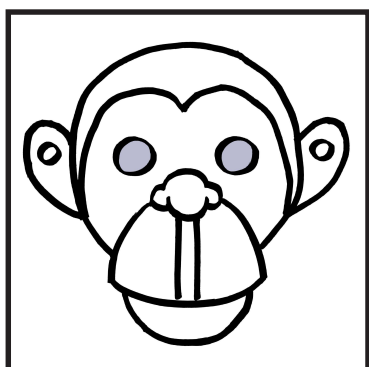
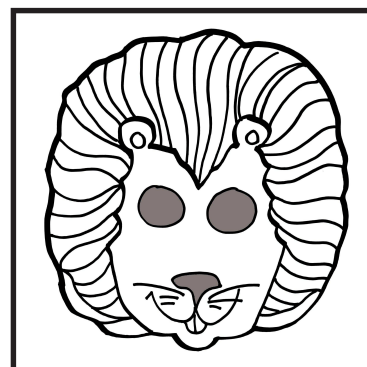
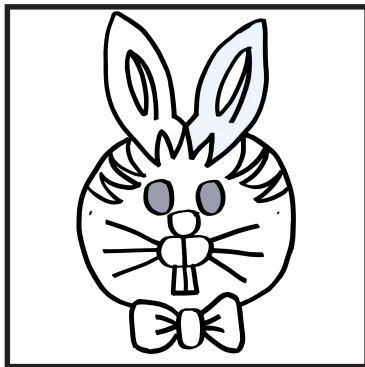
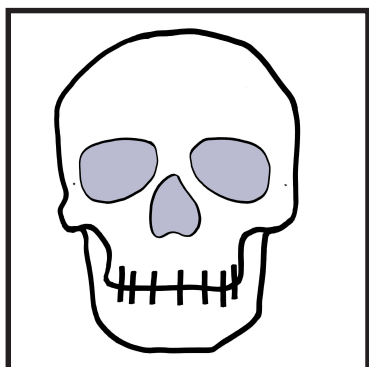
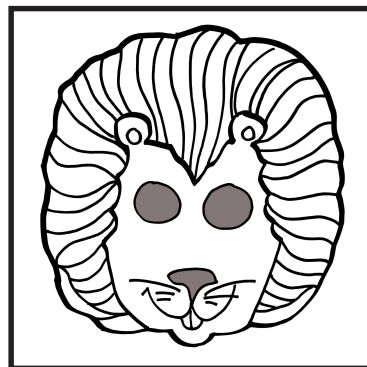
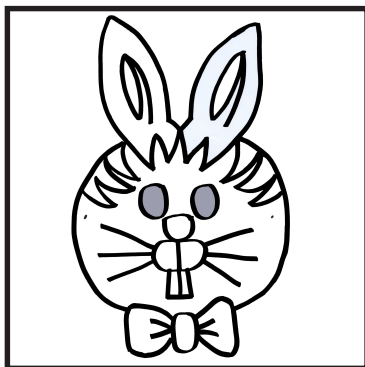
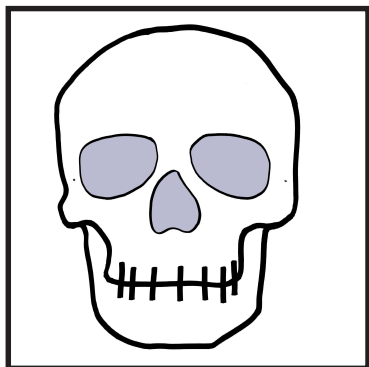
O TRES EN RAIA

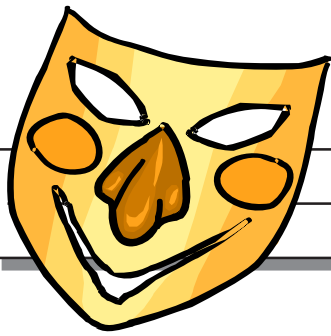
Colorea cada unha das fichas, cada debuxo das mesmas cores.
Recórtaas e xa podes xogar ao tres en raia... do entroido.

COMO ANDAMOS DE MEMORIA?

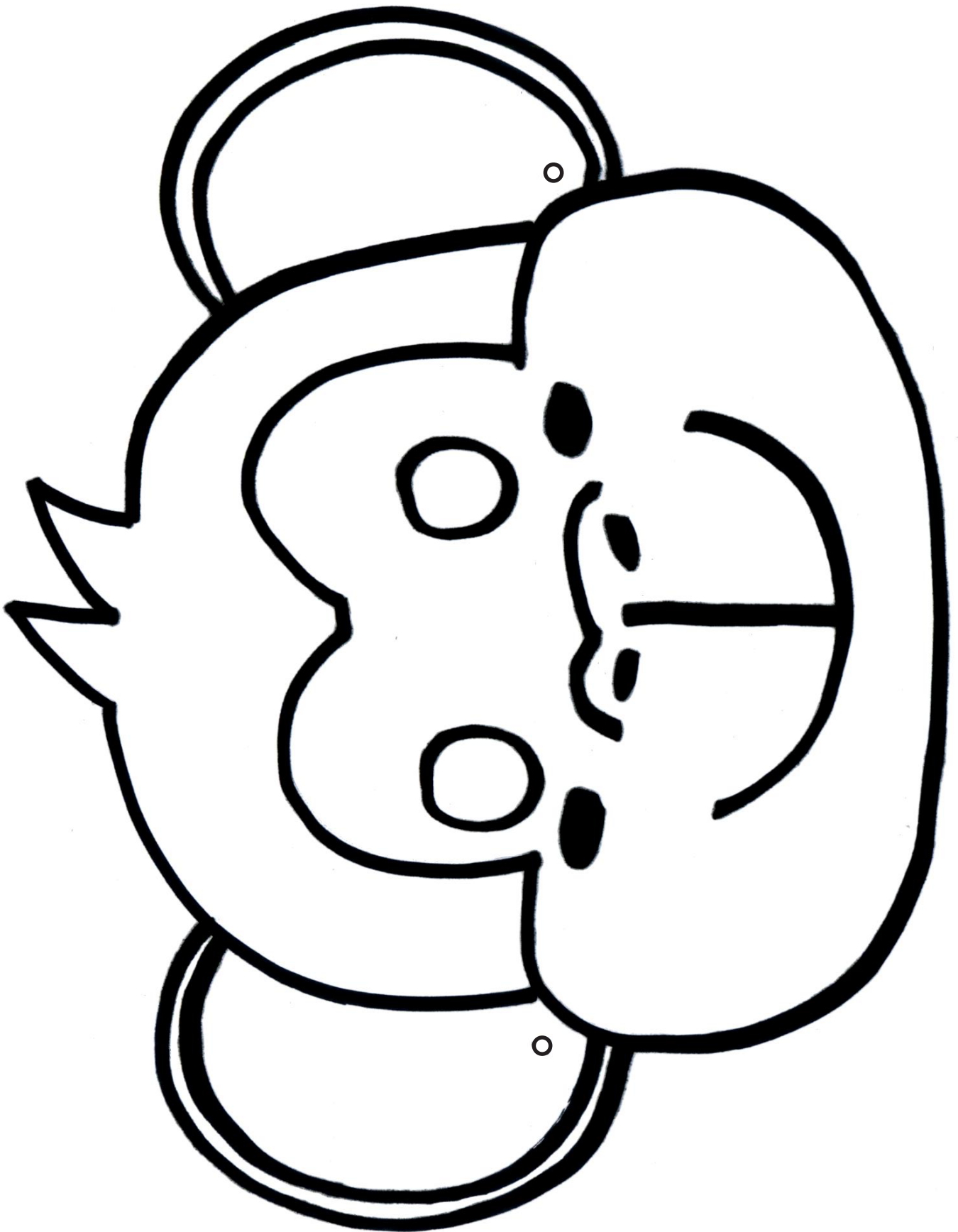
Colorea cada unha das fichas, usando para cada parella as mesmas cores. Recórtaas, dállles a volta e xa podes xogar ao xogo das parellas, poñendo a proba a túa memoria e a dos teus compañeiros e compañeiras

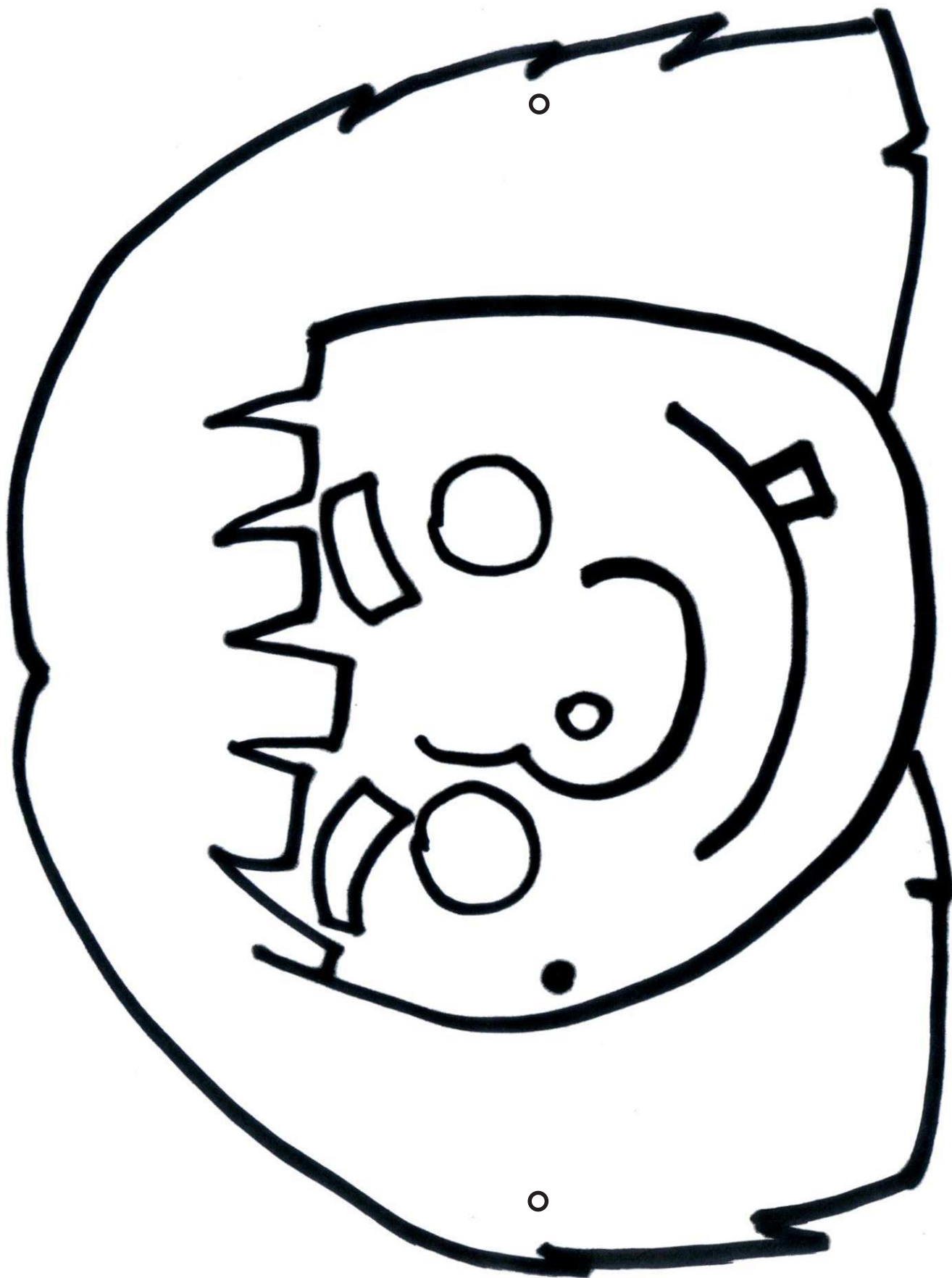

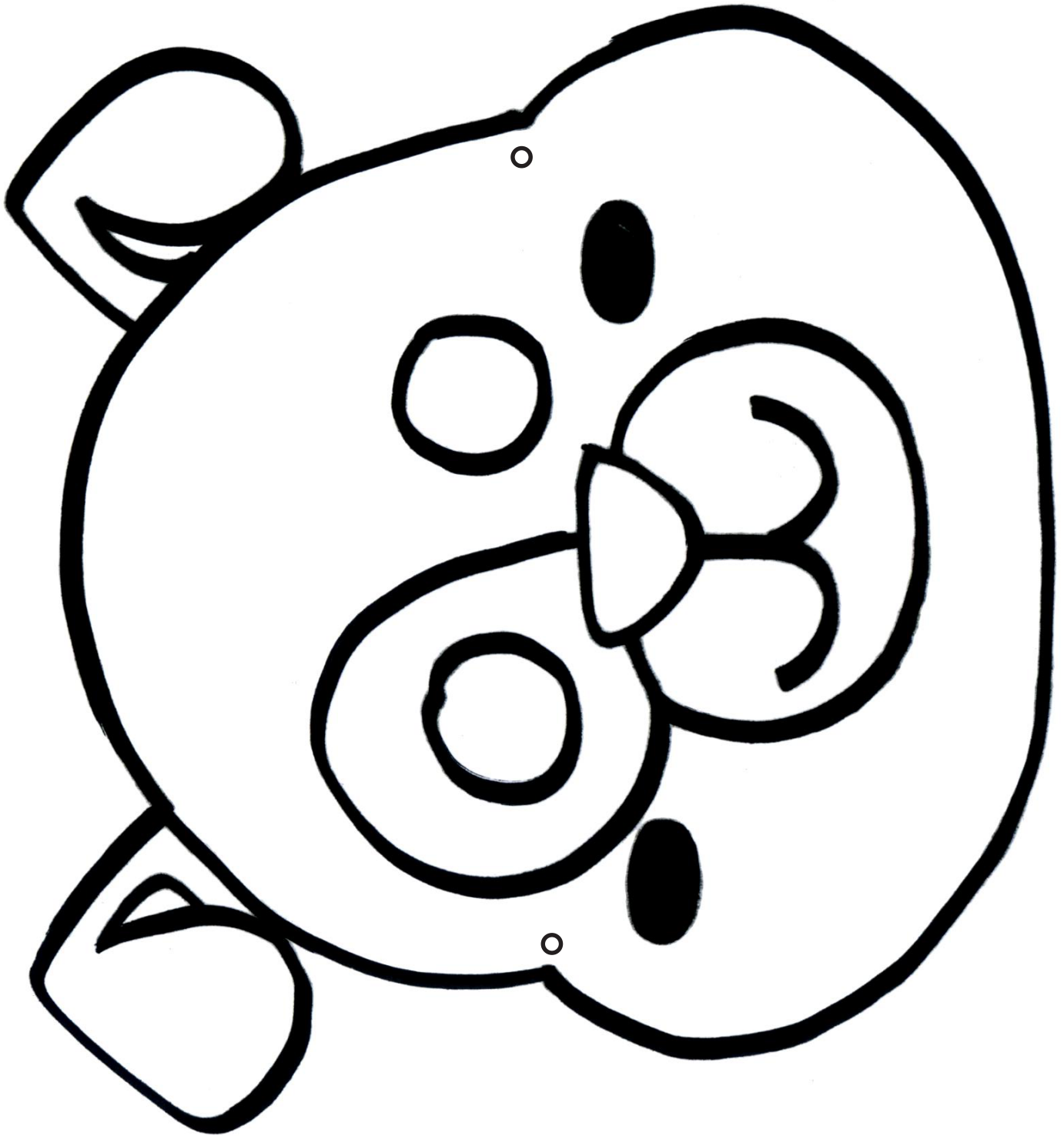

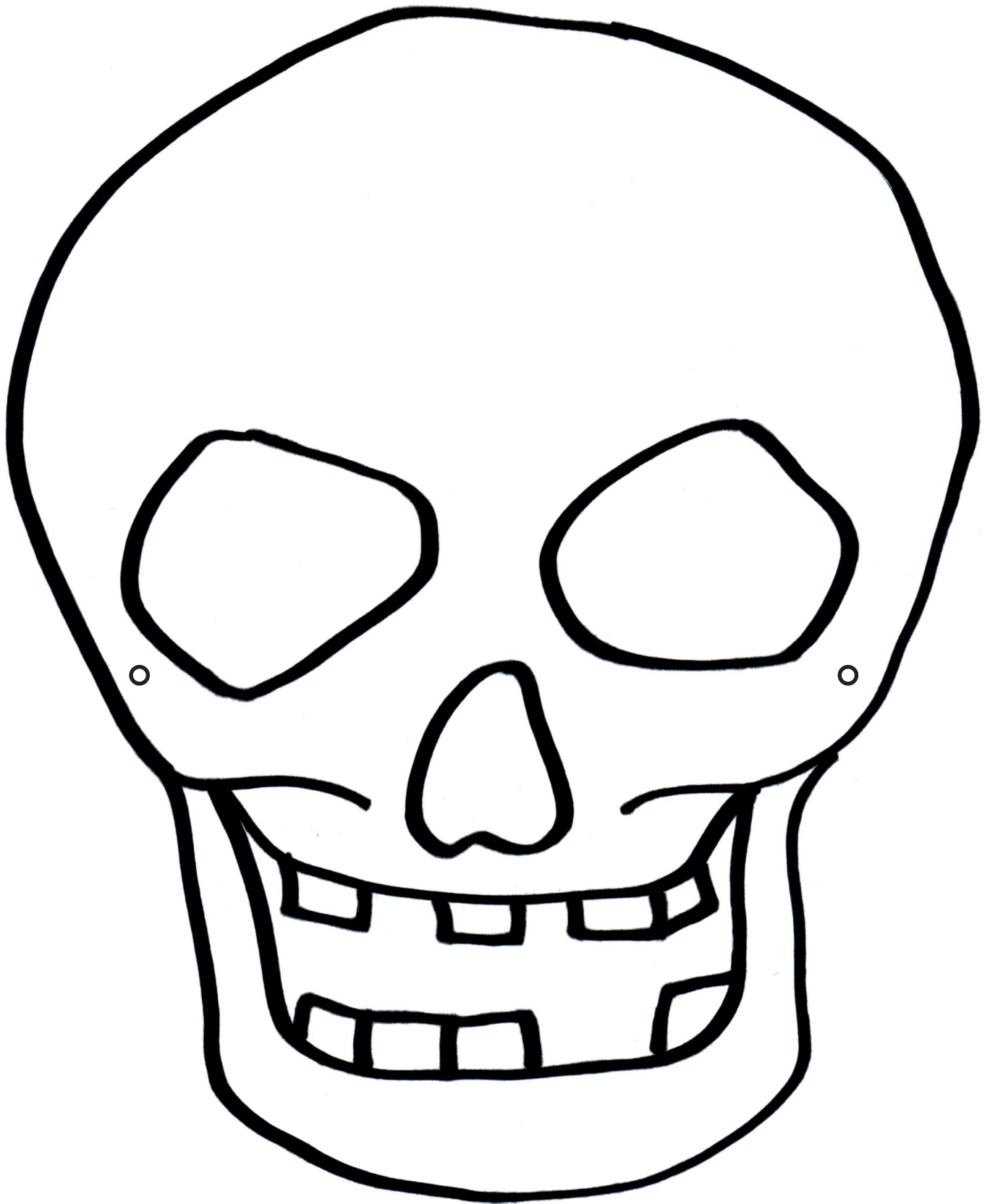
VINTE E CATRO CARAUTAS

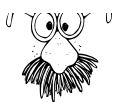
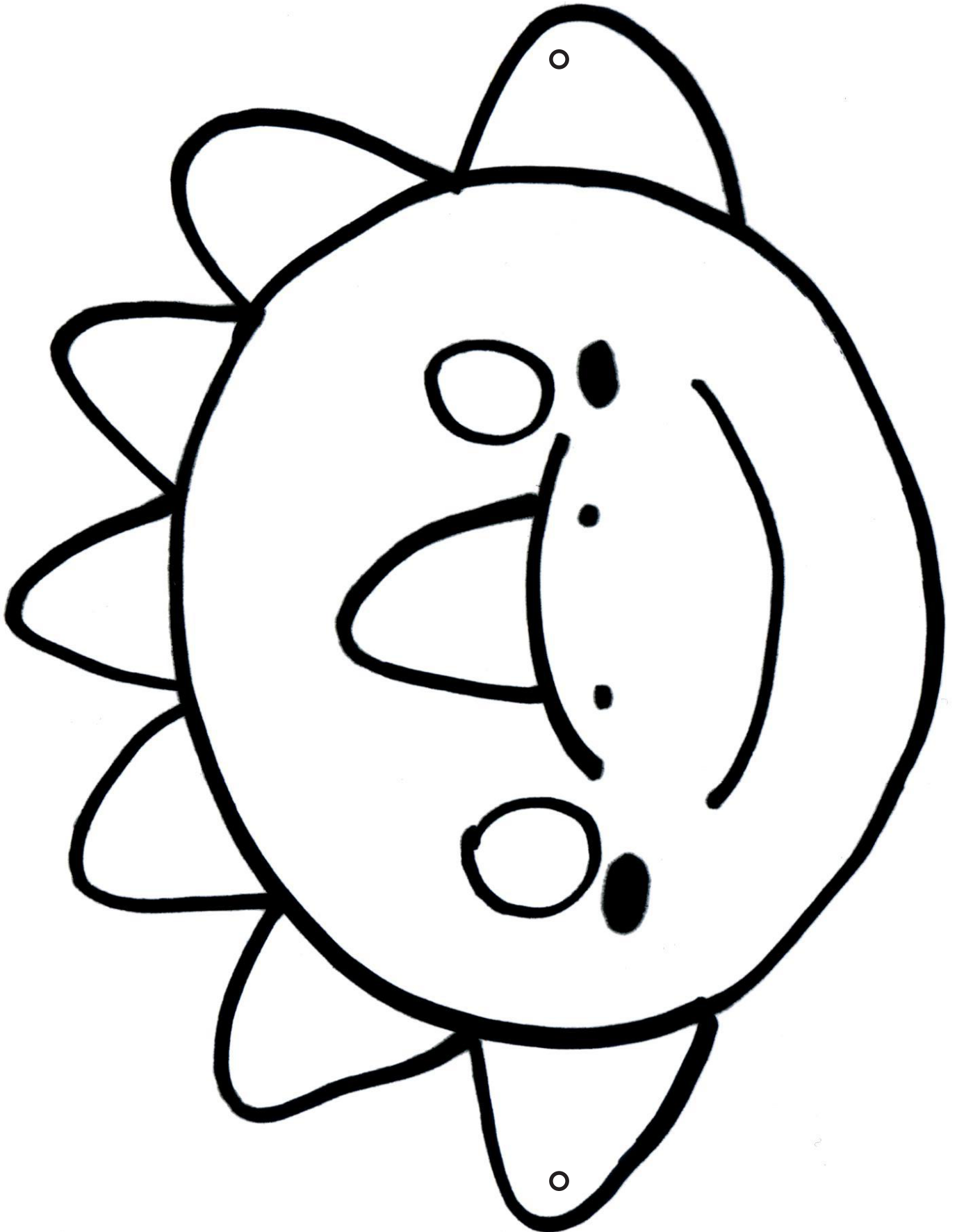

○ GATO CHINÉS RABUÑÓN

